

Ministerieel besluit tot voorlopige opheffing van de bescherming als monument van de stoombierbrouwerij Sint-Jozef in Dilsen-Stokkem (Dilsen)

Rechtsgronden

Dit besluit is gebaseerd op:

- het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013, artikel 6.2.1, 3°;
- het besluit van de Vlaamse Regering van 25 juli 2014 tot delegatie van beslissingsbevoegdheden aan de leden van de Vlaamse Regering, artikel 6, 1°;
- het besluit van de Vlaamse Regering van 2 oktober 2019 tot bepaling van de bevoegdheden van de leden van de Vlaamse Regering, artikel 8, §1, 2°.

Procedurestappen en vormvereisten

Dit besluit kwam tot stand volgens de procedurestappen en de vormvereisten, beschreven in het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013, artikel 6.2.3 tot en met 6.2.5;

De volgende procedurestappen en vormvereisten zijn vervuld:

- de opheffing van de bescherming als monument werd onderzocht;
- de bevindingen van het onderzoek zijn opgenomen in een opheffingsdossier;
- advies voor de opheffing van het onroerend erfgoed werd gevraagd aan de Vlaamse Commissie voor Onroerend Erfgoed op 26 september 2023;
- de behandeling van het advies is opgenomen als bijlage bij dit besluit.

Motivering

De stoombierbrouwerij Sint-Jozef in Dilsen-Stokkem (Dilsen) werd beschermd als monument omwille van de historische waarde en de industrieel-archeologische waarde, bij ministerieel besluit van 30 april 2004. Dit besluit werd gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad van 4 augustus 2004.

Op het moment van de bescherming was de brouwerijuitrusting niet meer aanwezig. Ook de zuidelijke brouwerijvleugel, die een hangar, een tonnenmagazijn en een machinekamer herbergde, was reeds gesloopt. In 2012 werd het achterste gedeelte van de brouwerijsite verkaveld en werden vier woonentiteiten gebouwd. In 2021 werd de herbestemming van de brouwerij en brouwerswoning vergund. Door deze ontwikkeling ging het besloten karakter van de brouwerijgebouwen, geordend rond een brouwerijkoer, in nog grotere mate verloren.

Artikel 6.2.1, 3° van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 staat de gehele of gedeeltelijke wijziging of opheffing van een bescherming omwille van het algemene

belang toe. De parlementaire voorbereiding stelt daarbij het volgende: "door een wijzigende context kan het algemeen belang immers geëvolueerd zijn ten opzichte van het algemeen belang ten tijde van de bescherming".

In functie van een algemene evaluatie van het beschermd bestand in Vlaanderen die als doelstelling heeft om een dynamische selectie van de essentiële en representatieve getuigen van het leven in Vlaanderen te vrijwaren, wordt het beschermd erfgoed getoetst aan de hedendaagse inzichten inzake erfgoedwaarde.

De evaluatie van het beschermde bestand in Vlaanderen is gebaseerd op:

- de erfgoedwaarde zoals vermeld in het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013, artikel 2.1, 26°: de archeologische, architecturale, artistieke, culturele, esthetische, historische, industrieel-archeologische, technische, ruimtelijk-structurende, sociale, stedenbouwkundige, volkskundige of wetenschappelijke waarde waaraan onroerende goederen en de cultuuroederen die er integrerend deel van uitmaken hun huidige of toekomstige maatschappelijke betekenis ontleen;
- de vijf selectiecriteria die ook gehanteerd worden in functie van bescherming en die het afwegingskader vormen om het onroerend erfgoed te waarderen:

1° zeldzaamheid: geeft aan in hoeverre het onroerend goed uitzonderlijk voorkomt in relatie met de geografische context, de historische context, de typologie of het oeuvre;

2° herkenbaarheid: geeft aan in hoeverre het onroerend goed een goed herkenbare uitdrukking is van zijn oorspronkelijke functie, uitzicht of vormgeving, of van een belangrijke fase in de latere ontwikkeling daarvan;

3° representativiteit: geeft aan in hoeverre het onroerend goed typerend is voor een geografische of historische context of een welbepaalde typologie of een bepaald oeuvre;

4° ensemblewaarde: geeft aan in hoeverre het onroerend goed een sterke samenhang vertoont tussen de verschillende elementen;

5° contextwaarde: geeft aan in hoeverre er tussen het onroerend goed en zijn directe of ruimere omgeving een sterke relatie is op landschappelijk, stedenbouwkundig of esthetisch vlak.

De evaluatie van de erfgoedwaarde van de als monument beschermde voormalige stoombierbrouwerij Sint-Jozef in Dilsen-Stokkem (Dilsen) op basis van de decretaal bepaalde erfgoedwaarden en de nodige criteria voor bescherming is als volgt:

1° zeldzaamheid: in Vlaanderen zijn momenteel 569 brouwerijen opgenomen in de wetenschappelijke inventaris bouwkundig erfgoed en 562 brouwerijen aangeduid als vastgesteld bouwkundig erfgoed. In totaal zijn 125 brouwerijen, waaronder 11 in Limburg, beschermd als monument. Van alle beschermde brouwerijen wordt voor amper 7 brouwerijen aangegeven dat het om een stoom(bier)brouwerij ging. Maar één daarvan ligt in Limburg, met name de voormalige stoombierbrouwerij Sint-Jozef in Dilsen. Als stoombierbrouwerij is de brouwerijsite Sint-Jozef in Dilsen dan ook relatief zeldzaam op Vlaams niveau, hoewel het beschermd bestand betere voorbeelden telt, waarvan één met bewaarde stoominstallatie;

2° herkenbaarheid: met de invulling sinds 2012 van het brouwerijcomplex met diverse wooneenheden heeft de stoombierbrouwerij Sint-Jozef in belangrijke mate ingeboet aan herkenbaarheid. Op het ogenblik van de bescherming als monument beschikte de voormalige stoombierbrouwerij Sint-Jozef al niet meer over haar brouwerijuitrusting en was de zuidelijke brouwerijvleugel reeds gesloopt. De afleesbaarheid van de functie

van bierbrouwerij (industrieel-archeologische waarde) is hierdoor veel minder duidelijk dan de beter bewaarde voorbeelden in het beschermde bestand;

3° representativiteit: de representativiteit van de voormalige stoombierbrouwerij Sint-Jozef als bierbrouwerij is hoog. Vooreerst is de brouwerij historisch waardevol als het voormalige Paenhuis van (Oud-)Dilsen, centraal in het dorp gelegen tegenover de restanten van voormalige Sint-Martinuskerk. Daarnaast is de brouwerij representatief voor de evolutie die vrij veel dorpsbrouwerijen hebben gekend, namelijk de ontwikkeling door het aanwenden van stoomkracht van een ambachtelijk naar een semi-ambachtelijk bedrijf. De modernisering die er kort voor de Eerste Wereldoorlog plaatsvond, laat zich vandaag door de afwezigheid van de brouwinstallatie en de stoominstallatie (voor de mechanische aandrijving ervan) echter nog nauwelijks aflezen (industrieel-archeologische waarde). Diverse andere brouwerijen die ook als monument beschermd zijn, doen dit echter wel. In Vlaanderen zijn beter herkenbare voorbeelden van stoom(bier)brouwerijen met een gaaf bewaard ensemble bewaard en beschermd;

4° ensemblewaarde: op basis van het criterium ensemblewaarde was de industrieel-archeologische waarde van de voormalige stoombierbrouwerij reeds vóór de bescherming afgenomen door de sloop van de zuidelijke brouwerijvleugel. De verkaveling in de jaren 2012-2014 heeft de ensemblewaarde bijkomend aangetast;

5° contextwaarde: vanuit het criterium contextwaarde heeft de voormalige stoombierbrouwerij Sint-Jozef zijn historische erfgoedwaarde grotendeels behouden. Sinds 1600 vormt de brouwerij als het oude 'Paenhuis' van Dilsen een geheel met de tegenover gelegen voormalige Sint-Martinuskerksite, waarvan de kerktoren en kerkhofmuur nog bewaard zijn. Beide relictten zijn - net als de nabijgelegen kapelanij - beschermd als monument en de kerkhofsite is beschermd als stadsgezicht. Door de verkaveling van het open zuidelijke deel van de brouwerijsite is de context er echter verstoord.

Op basis van deze evaluatie blijkt dat er sprake is van een wijzigende context of situatie waarbij de erfgoedwaarden onvoldoende zijn voor een bescherming van de voormalige stoombierbrouwerij Sint-Jozef als monument. De vrijwaring van de erfgoedwaarden is niet langer vereist omwille van het algemeen belang.

De bescherming als monument van de voormalige stoombierbrouwerij Sint-Jozef wordt opgeheven omwille van het algemeen belang.

DE VLAAMSE MINISTER VAN FINANCIËN EN BEGROTING,
WONEN EN ONROEREND ERFGOED BESLUIT:

Artikel 1. Het ministerieel besluit van 30 april 2004 tot bescherming als monument van de stoombierbrouwerij Sint-Jozef in Dilsen-Stokkem (Dilsen), gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad van 4 augustus 2004, wordt voorlopig geheel opgeheven.

Art. 2. Het beschermde goed, de voormalige stoombierbrouwerij Sint-Jozef, Oude-Kerkstraat 55, 55A, 55B, 55C, 57 en Oude Brouwerijstraat 12, 13 en 14 in Dilsen-Stokkem (Dilsen), waarvan de bescherming als monument voorlopig wordt opgeheven, bevindt zich op de percelen met de volgende kadastrale gegevens: Dilsen-Stokkem, 1ste afdeling, sectie A, perceelnummers 710P, 710R, 710S(deel), 710T(deel), 714R(deel) en 720H(deel).

In het beschermingsbesluit van 30 april 2004 wordt dit omschreven als: Dilsen-Stokkem, 1ste afdeling, sectie A, perceelnummer 710L.

Het plan met de aflijning en de plaats van de aanplakking van het bericht over het openbaar onderzoek is opgenomen als bijlage 1 bij dit besluit.

De fotoregistratie van de fysieke toestand van het beschermde onroerend goed waarvan de bescherming voorlopig wordt opgeheven, wordt als bijlage 2 bij dit besluit gevoegd.

Brussel, 01/02/24

De Vlaamse minister van Financiën en Begroting, Wonen en Onroerend Erfgoed,

Getekend door: Matthias Diependaele (Si)
Getekend op: 2024-02-01 16:11:10 +01:0
Reden: Ik keur dit document goed

Matthias DIEPENDAELE